

Стручок Володимир Сергійович
старший викладач кафедри обладнання харчових технологій
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

В Україні далі залишається невирішеною проблема управління відходами, в тому числі твердими побутовими відходами (ТПВ). На відміну від європейських держав в Україні дуже низький рівень перероблення та утилізації ТПВ і високий показник їх захоронення на полігонах [1]. У 95 відсотках випадків усі вони йдуть на полігони або сміттєзвалища [2]. Значна частина полігонів перевантажена і не відповідає природоохоронним та санітарним нормам.

Причинами наростання зазначених проблем є недостатнє фінансування з державного та місцевих бюджетів природоохоронних заходів, фінансування таких заходів за залишковим принципом, запровадження екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, розвиток відновлюваних джерел енергії, нематеріального природокористування відбуваються безсистемно і надто повільно [1].

З метою забезпечення вирішення зазначеної проблеми в Україні прийнята відповідна законодавча база. Ключовими документами у ній є закони України «Про відходи», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про стратегічну екологічну оцінку» та ряд підзаконних актів.

Зміни, які вносяться у законодавчу базу, їх еволюція, зокрема, законів України «Про відходи», «Про стратегічну екологічну оцінку» та й подекуди їх зміст, на думку автора, є чітким відображенням процесу різкого наростання проблем у цій галузі національної економіки, приреченості їх не вирішення.

По мірі наростання невирішеності проблем щодо поводження з відходами, у тому числі ТПВ, цікаво спостерігати у ключовому з законодавчої точки зору законі «Про відходи» за еволюцією (динамікою) зміни

відповідальності центрального органу виконавчої влади (ЦОВВ), що чітко відображається у зміні його назви. Добре проглядається розмивання відповідальності та перекладання її на інших. Проведено дослідження еволюції зміни назви ЦОВВ, що є основним у державі щодо вирішення питання поводження з відходами, у тому числі побутовими, за період з 1998 по 2012 рік. В цілому відповідно до зазначеного періоду у 15 років в Україні відбулося значне нарощення вищезазначених проблем у сфері поводження з відходами, особливо ТПВ.

Таблиця 1

Дані дослідження зазначеної еволюції

№ з/п	Найменування закону України (ЗУ), його №, дата	Дані щодо опублікування у відомостях Верховної Ради України (ВВР)	Назва центрального органу виконавчої влади (ЦОВВ)
1.	ЗУ «Про відходи» №187/98 – ВР від 05.03.1998	1998, №36-37, ст. 242	Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки
2.	ЗУ №3073 – III від 07.03.2002	2002, №31, ст. 214	Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері поводження з відходами
3.	ЗУ №1825 – VI від 21.01.2010	2010, №10, ст. 107	Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища
4.	ЗУ №5456 – VI від 16.10.2012	2013, №46, ст. 640	Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища

В цілому спостерігається еволюція назви ЦОВВ від доволі конкретної у 2002 році (спеціально уповноважений ЦОВВ у сфері поводження з відходами) до досить розмитої у 2012 (ЦОВВ, що забезпечує формування державної

політики у сфері охорони навколишнього природного середовища), де є не зрозумілим, а хто ж у державі, крім формування, займається реалізацією державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у тому числі поводження з відходами.

На нашу думку, еволюція зміни назви ЦОВВ екстраполюється, тобто відповідає зміні відповідальності Мінприроди (зараз Міндовкілля) у законі України «Про відходи». Хто ж у відносинах щодо поводження з відходами у державі відіграє ключову роль?

Пунктами в) та г) статті 3 «Завдання законодавства про відходи» закону «Про відходи» встановлено основні завдання, зокрема, визначення основних умов щодо екологічно безпечного поводження з відходами, забезпечення запобігання шкідливому впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

Однак, у статті 5 «Основні принципи і напрями державної політики у сфері поводження з відходами» зазначеного закону, де у частині 1 одним з основних принципів теж є пріоритетний захист навколишнього природного середовища та здоров'я людини від негативного впливу відходів, у основних напрямках щодо реалізації принципів (частина 2), що є ключовими у створенні об'єктів інфраструктури щодо поводження (пункт ж)), утилізації відходів шляхом прямого повторного чи альтернативного використання ресурсно-цінних відходів (пункт г)), залученню недержавних інвестицій та інших позабюджетних джерел фінансування (пункт і)), передбачено лише сприяння цьому.

Тобто, на державному рівні реалізація зазначених напрямів і джерела їх фінансування відсутні, хоча в цілому реалізація державної політики у сфері поводження з відходами покладена на новостворене Міндовкілля [3].

Література:

1. Закон України від 28.02.2019 №2697-VIII «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». – Режим доступу: - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.

2. Постанова Верховної Ради України від 14.01.2020 р. №457-ІХ «Про рекомендації парламентських слухань на тему: «Пріоритети екологічної політики Верховної Ради України на наступні п'ять років» //Київ – 2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-20>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 №614 «Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів».